

FILATELIST št. 30

Glasilo Filatelističnega društva Idrija

december 2017

VSEBINA

UVODNIK	- Franci Jereb	3
35. FESTIVAL IDRIJSKE ČIPKE	- Tadeja Bezeljak	5
FIČ 2016 IN SVETOVNI KONGRES OIDFA	- Franci Jereb	7
PO SLEDEH ČIPKE	- Mitja Jančar	9
ŽIGI Z MOTIVI KLEKLJANJA IN ČIPK	- Franci Jereb	10
UBESEдена ČIPKA	- Janez Kavčič	12
PRAZNIK IDRIJSKIH ŽLIKROFOV	- Franci Jereb	13
OTVORITEV TOPILNICE Hg	- Tatjana Dizdarević	14
PREDSTAVITEV RAZSTAVE V TOPILNICI Hg	- Martina Peljhan	16
FILATELISTIČNA OBELEŽJA FD IDRİJA	- Ljubo Ukmar	18
FATIMA, PORTUGALSKA, SLOVENIJA	- Janko Štampfl	21
PIKNIK NA KOČEVSKEM	- Tomaž Puc	27
IZLET V VERONO	- Oliver Svit Cigale	29
PIKNIK NA PŠENKU	- N. Jereb, L. Ukmar	30
FILATELISTIČNA KARIKATURA	- Silvester Bajc	33
JANEZU KAVČIČU V SLOVO	- Tomaž Pavšič	34

FILATELIST je glasilo Filatelističnega društva Idrija, p. p. 111, 5280 Idrija.
Izhaja vsaj enkrat letno v nakladi 100 izvodov.
Mnenja avtorjev člankov so neodvisna od stališč upravnega odbora FD Idrija.
Odgovorni urednik: Franci Jereb. Tehnični urednik: Ljubo Ukmar.
Lektor: Danijela Cigale. Tisk: Ljubo Ukmar.

UVODNIK

Franci Jereb

Prelistavam filatelistično periodiko, občudujem lepe in domiselne izdaje, ki jih je kar preveč za moje teme, pa berem o starih posebnostih in znamkah z napako, ki na dražbah dose-gajo bajne cene. Obilo ponudb zbiralskih ocvirkov, krepko predragih za slovenske pokojnine (dve tretjini filatelistov pri nas je vsekakor v pokoju). Filatelistična revija z ducatom člankov o veselju in ponosu zbiralcev, ki bi pripravili in odmevno razstavili tematske zbirke cenениh znamk skoraj ni mogoča. Pa kaj, tudi v revijah za dame pišejo o kraljičnah, ki ne pomivajo posode, in o modnih kreacijah, ki občudovanju navkljub niso za delo na vrtu. Bogati, mladi in postavni z jahtami pristajajo na banketih v hotelih z obiljem zvezdic. Revije nam morajo pač predstavljati sanje, nedosegljivo, mi pa (stari, mladi komajda še) iščemo in najdemo filatelistično veselje v realnosti. Nekoč je revija Moj mali svet znala opisovati balkone z begonijami, ki si jih tudi pri nas lahko privošči vsak, ki ima veselje do tega. Recimo da je naš Filatelist tak Moj mali (znamkarski) svet, v katerem Idrijčani popišemo zbiralsko in ustvarjalno veselje in ponos zelo varčevalne sorte. Po znamkah pa namesto kaviarja uživamo odlično kislo repo in krvavico za kosilo.

Obiski na sejmih niso več tako številčni. Težje je iz družinskega ali samskega proračuna izmakniti tistih vsaj 200 evrov za sejem, da nas tam ne zalijejo le sline. To je naš doseg: da z biserčki izpopolnimo tematske zbirke znamk z gobami, oljkami, olimpijadami, rudarji, ladjami, Antarktiko, mačkami, grozdjem in vinom, Merkurji, vlaki, s križi, košarko, čipkami, sadjem, cerkvami, kamninami, perjadjo, šahom in kdo ve s čim še kar izpopolnjujemo zbirke doma.

To je naše zasebno veselje, kot društveni člani pa predvsem ustvarjamo filatelistična obeležja. Tudi to niso ne vrhunski, ne profesionalni, niti dragi likovni dosežki. Namesto na informativnih zloženkah poskušamo čim več povedati na ovojnicah, razglednicah, znamkah in poštnem žigu. Občasno nad obliko teh »obeležij« in slabo slovnico napisov na njih kak naš član ali naključni opazovalec vzdihne: »No, ja. Je, kar je ...«, izdajatelj pa smo veseli, da smo spet filatelistično zaznamovali nov dosežek v našem okolju. O ja, tudi pohvalijo nas nekateri, in to celo taki, ki tudi sami oblikujejo podobne izdaje. Kar nekaj naših občanov in slovenskih filatelistov doma hrani tovrstno serijo prikaza življenja pri nas, kar nas opogumlja, da nadaljujemo.

Letos smo morali pohiteti, da smo proslavili dobrih 20 let pričakovano odprtje za bodočnost predstavljene zgodovine našega topilništva. Slovesnost pri rotacijski peči je bila tako velika, da sta jo z obiskom počastila med drugimi tudi slovenski premier in španski ambasador v RS. Po zaključku uradnega dela sem iskal zaslužne rudniške žene in može, da bi jim podaril našo maksimum karto, izdano ob tej priložnosti. Med

dvajsetimi takimi so bili: zaslužne Idrijčanke in Idrijčani in pa gostje iz rudnikov Almaden in Monte Amiata (Abbadia San Salvatore), pa dva naša vladna moža, kot že rečeno, španski veleposlanik in naš prvi minister Miro Cerar. Slednji pogleda ponujeno razglednico in mene ter pravi: »Aa! Filateliste ste. Koliko znamk pa že imate?« Povem mu, da praktično nihče ne šteje več svojih znamk in da kot filatelistično društvo znamk ne zbiramo, ampak jih proizvajamo skupaj s karticami in žigi kot filatelistična obeležja. Razumevajoče je prikimal in se zahvalil.

Naša dejavnost torej ni le cenena, ampak tudi tako obrobna, po stereotipu zanesenjaška in samotarska, da komaj obstaja v sodobni zavesti. Ne verjamem, da nas bo ta nepomembnost odvrnila od zbirateljskega veselja: »Ej, a viiš? Sam una m' še man'ka, ka je itak nabiedn nima. Dr'gač pa sn zbrau žii čist kompletnu ciila Italije pa vajsik.«

Zakaj sem se odločil za tematiko mačke?
Ker s tem ni dela. Same gredo v klaser.

Franci Jereb

foto: Franci Jereb

35. FESTIVAL IDRIJSKE ČIPKE 2016

Tadeja Bezeljak, CID

Od 17. do 19. junija 2016 je v Idriji v organizaciji Centra za idrijsko dediščino potekal 35. festival idrijske čipke. Dogajanje je zaznamovala obilica prireditvev, ki so pritegnile obiskovalce od blizu in daleč. Festival je obiskalo posebno veliko tujih obiskovalcev, ki so se teden dni kasneje udeležili tudi svetovnega čipkarskega kongresa OIDFA, ki je potekal v Ljubljani.

35. festival idrijske čipke je bil posvečen praznovanju 140-letnice neprekinjenega delovanja Čipkarske šole Idrija. Obeležitvi te visoke obletnice je bila namenjena tudi slovesna otvoritev *Še poje les ob les kot pred stoletji*, v kateri so se poklonili zlahtni tradiciji klekljanja v Idriji. Udeležence sta nagovorila idrijski župan Bojan Sever in državni sekretar Tomaž Boh, ki je zbrane nagovoril v imenu sicer odsotne častne pokroviteljice Festivala ministrice za izobraževanje znanost in šport, dr. Ma-je Makovec Brenčič.

Vrhunec svečanosti je bil dvig festivalske zastave pred stavbo idrijske čipkarske šole. Ta častna naloga je bila letos zaupana učenki Čipkarske šole Idrija za odrasle, Marti Simnovčič. Umetniški del prireditve je bil prepreden s pesniško noto Ane Balantič, katere poezijo je interpretirala Metka Pavšič, glasbeni del pa sta obogatila Lado Leskovar in domačinka Anja Istenič.

Na idrijskem gradu je še pred uradnim odprtjem Festivala potekala otvoritev osrednje razstave *Dame in čipke. Prizori iz življenja meščanske Idrije 1860–1918*. Obiskovalci so si lahko v soboto in nedeljo sicer ogledali še devet ostalih izjemnih razstav, posvečenih čipkam. Poleg Mestnega muzeja Idrija in Čipkarske šole Idrija so razstave sooblikovala tudi naslednja društva oz. ustanove: Društvo klekljaric idrijske čipke, skupine iz Idrije, Dol in Ledin ter skupina Spodnja Idrija; Likovno društvo Cinober Idrija, Naravoslovno tehniška fakulteta Univerza v Ljubljani (Katedra za oblikovanje tekstilij in oblačil), Čipkarska šola Luserna ter Filatelistično društvo Idrija.

Sobotna dogajanja so se začela s predstavitvijo priročnika Čipkarske šole Idrija o idrijskem risu *Idrijska čipka – idrijski ris in sukani ris*, tam pa je potekala tudi že tradicionalna delavnica klekljanja za odrasle. Na osrednjem prizorišču na Mestnem trgu in bližnji okolici so se dogodki v soboto in nedeljo kar vrstili. Potekal je sejem domače in umetnostne obrti, klekljarskih pripomočkov ter kulinarike, otroški program s tekmovanjem v sestavljanju MEGA sestavljanke za otroke in odrasle, klekljanjem najdaljše čipke, otroško animacijo, mini Planico, kuharsko delavnico z Emilijo Pavlič, nastajale so frizerske umetnine s čipko, v Antonijevem rovu pa so družine s pomočjo animacije iskale Perkmandlčkov zaklad. V idrijski rudarski hiši so zanimive vsebine pripravili Mestni muzej Idrija, Društvo za zdravilne rastline in

Turistični krožek OŠ Spodnja Idrija. Otroci in odrasli so se lahko udeležili ogleda meščanskega čebelnjaka, na Trgu sv. Ahacija je KUD Vojsko zabavalo obiskovalce s humorjem, športni navdušenci vseh generacij pa so se lahko pomerili v 3. rekreativnem teku za *Zlat klikl*, ki je letos prvič potekal tudi za otroke.

Mlade in malo starejše klekljarice so čez dan po mestu prikazale klekljanje, po ulicah so odmevali zvoki pihalnih orkestrów iz Idrije in Cerknega, osnovnošolci so se pred šolo predstavili z Lutkovno predstavo *Zverjasec*, v Filmskem gledališču je bil na ogled dokumentarni film *Klekljana čipka v risu časa*, sobotni večer pa je na Mestnem trgu sklenila odlična zabava z zasedbo Kar češ Brass Band in domačo skupino Kingston, ki je skupaj z glasbenimi gosti praznovala okroglih 22 let svojega glasbenega udejstvovanja. Večerno dogajanje je bilo deležno izjemnega odziva publike, saj ni manjkalo dobre volje tako nastopajočih kot obiskovalcev, ki so lahko zapeli in zaplesali v ritmič zabavne glasbe.

Vrhunec festivalskega dogajanja je bilo nedeljsko tekmovanje v klekljanju za priznanje Ivanke Ferjančič, ki se ga je udeležilo veliko mladih tekmovalcev in tekmovalk, pa tudi odraslih mojstric klekljanja. Na trgu sv. Ahacija se je v petih otroških kategorijah pomerilo skupno 148 klekljaric in klekljarjev in v dveh odraslih kategorijah 30 klekljaric in en klekljar.

Organizator festivala se je obletnici Čipkarske šole Idrija poklonil z megačipkasto torto v obliki klekljarske *bule* s čipko in klekeljni, oblikovano posebej za to priložnost. Torto je spekla Zdenka Kenda iz slaščičarne Amigos, vodja Čipkarske šole Idrija, Metka Fortuna, pa je vanjo zarezala skupaj z vsemi svojimi sodelavkami. Sladkemu presenečenju je sledila še zabava s skupino Modrijani, ki so še dolgo v večer zabavali množico obiskovalcev.

Festival zagotavlja pregled celoletnega napredka in razvoja možnosti uporabe idrijske čipke. Navdušenost nad uporabnostjo izdelkov z idrijsko čipko raste, kar je tudi glavni motiv festivala – skrb za promocijo in razvoj idrijske čipke v sodobnem času. Vedno več ljudi nosi in uporablja idrijsko čipko, številni umetniki ustvarjalci pa na festivalu dobijo navdih za nova, drugačna ustvarjanja z idrijsko čipko.

Izjemno kakovosten program je bil izpeljan s pomočjo vseh soorganizatorjev in pokroviteljev, nastopajočih, ki so s pozitivno energijo ponovno obudili Idrijo ter vseh tistih, ki so s svojim delom prispevali k izvedbi Festivala. Posebna zahvala gre klekljaricam, katerih izdelki so osrednja nit vseh dosedanjih in prihodnjih Festivalov idrijske čipke. Zahvala gre tudi idrijskemu gospodarstvu, ki je izjemno naklonjeno dolgoletni tradiciji izdelovanja idrijskih čipk, saj nudi dolgoletno podporo največji prireditvi v občini Idrija. Ob takšni podpori se ni bati prenašanja bogate in posebne idrijske tradicije na nove rodove.

FIČ 2016 IN 17. SVETOVNI KONGRES OIDFA

Franci Jereb

17. svetovni čipkarski kongres in generalna skupščina OIDFA
17th OIDFA World Lace Congress and General Assembly
24. – 26. 6. 2016, Ljubljana, Slovenija / Slovenia

Junija 2016 je Slovenija postala za kaka dva tedna čipkarska prestolnica sveta, saj se je svetovni kongres čipkaric prvič odvijal pri nas. V FDI vsako leto meseca junija izdamo tradicionalno festivalsko čipkarsko obeležje. Tokrat pa smo ob občinskem prazniku dodali še festivalsko izdajo ob bok skoraj dvajsetim podobnim obeležjem v Sloveniji. Pa to ni tisto, kar je mene najbolj navdušilo. Ob čipkah »na kvadrat« je naš član Silvester Bajc postavil na ogled pod oboki magazina (v razstavišču Mestne knjižnice Idrija) kar 11 panojev s svojo čipkarsko zbirko. V istem prostoru smo tokrat prvič imeli tudi svojo festivalsko filatelistično stojnico. Prostor se je izkazal kot odlična pridobitev za društvo, za kar smo vodstvu domače knjižnice zelo hvaležni.

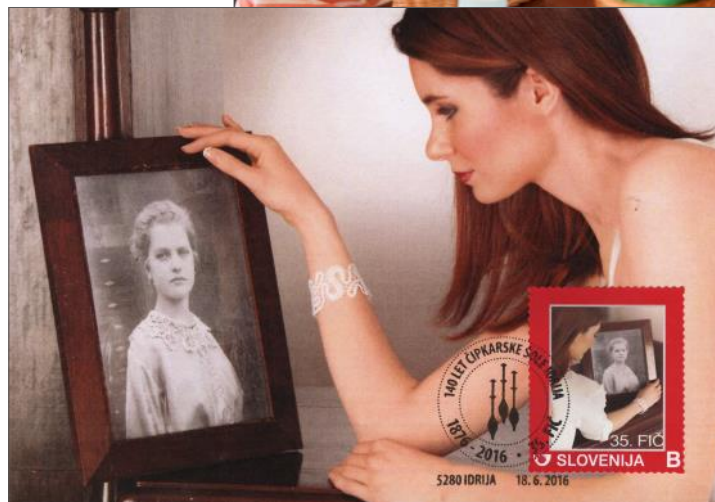
Razstava je bila vsebinsko bogata in raznolika. Ni pa navduševala le slučajnih mimoidočih, ampak kar trume obiskovalcev, čipkarskih navdušencev, ki so bili blizu 30 različnih narodnosti. Precej časa sem prebil na razstavišču in kar verjeti nisem mogel, od kje vse so prišli ti ljudje. Številni so kar zažareli ob določenem panoju, kjer so našli predmete iz svojega okolja. Od Japonske preko Evrope pa vse do Severne Amerike je bilo vseh gostov razstave več kot 1000 v treh tednih razstave. Številni so si shranili Bajčev naslov, padale so odkupne ponudbe. Nekateri so delno ali v celoti fotografirali panoje. Vprašanja gostov so deževala, pohvale tudi. Prodali smo znaten del zalog naših čipkarskih obeležij. Česa podobnega doslej v idrijski filateliji v 50 letih še nisem doživel. Verjetno bi ta junij morali zapisati v kroniko mesta kot mesec, ko je Idrijo obiskala najbolj pisana paleta turistov iz različnih držav ob istem času. Če bi se kaj takega dogajalo vsaj trkrat letno, bi se res lahko pohvalili, da smo turistična destinacija.

Pomislil sem, da toliko navdušenja (tokrat mednarodnega) pod *velbi* magazina ni bilo že od septembra 1943, ko je tu množica domačinov na svoje domače vozičke nalagala zaklade vojaškega provianta propadle Kraljevine Italije. Seveda to ne more biti res, saj se je tu tudi vmes dogajalo še marsikaj.

V okviru Festivala idrijske čipke (FIČ) že precej let poteka zanimivo tekmovanje v klekljanju. Poleg odraslih tekmujejo tudi mlade klekljarice, ki se jim pogumno pridruži tudi kakšen fant.

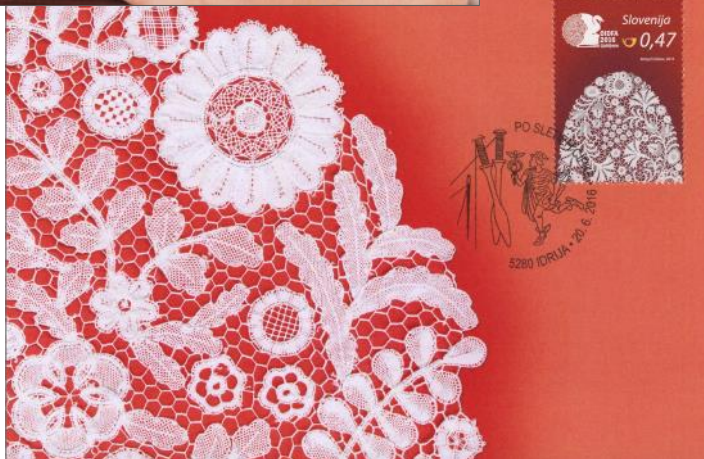

foto: Samo Trebižan

35. FIČ 2016 in 140 let čipkarske šole v Idriji je Filatelistično društvo Idrija (FDI) počastilo z obeležjem št. 112 (MK), osebno poštno znamko in priložnostnim poštnim žigom.

Svetovni kongres klekljaric (OIDFA), ki je potekal v Ljubljani, in spremljajoče dogodke v Idriji, je FDI zaznamovalo s filatelističnim obeležjem št. 113 (MK) in priložnostnim poštnim žigom.

PO SLEDEH ČIPKE

Mitja Jančar, FND Piran

Šele ko je moja boljša polovica začela klekljati, sem ugotovil, zakaj je vaše (idrijsko) društvo tako uspešno. Ko žene premetavajo kleklje, imamo močje ves potreben mir za svoj konjiček. Pa tudi ne godrnjajo, koliko smo zapravili za znamke, ker nam hkrati skrivajo, koliko so one zapravile za sukanec. Šalo na stran.

Ko so bile klekljarice v Slovenski Istri zaprosene za pripravo razstave v okviru programa pokongresnega izleta, je bil vanj vključen tudi turističen obisk Pirana. Ker tak dogodek pri nas v Sloveniji – organizacija svetovnega kongresa – ni mačji kašelj, me je zanimalo, ali bo izdana znamka ob tej priložnosti. Odgovor je bil negativen. Čeprav so bile priprave že v polnem teku in je bil izbor znamk za leto 2016 že zaključen, smo vseeno predlagali izid znamke. In ko je bil predlog sprejet, sem dobil moralnega mačka – kako popularizirati to znamko, da se slučajno ne izkaže kot slab predlog.

Spomnil sem se projekta iz leta 1980 ob 400-letnici Kobilarne Lipica, ko je Bogomir Lilija s kolegi izpeljal prenos pošte z Dunaja in Trsta v Lipico. Mene je takrat pritegnila ovojnica s šestimi avstrijskimi in jugoslovanskimi znamkami – vključno z Jakčevim lipicancem, ki so bile žigosane na tej poti na postajah, kjer so se ustavili. Zame je bil to tudi tisti preskok, ko sem nehal šteti in zlagati znamke v album.

In to me je vodilo pri projektu Po sledih čipke. Osnovna ideja je bila povezati kraje, kjer bo potekal kongresni izlet, ki je sicer vključil vse naše kraje, kjer danes delujejo čipkarske šole, in prikazal lepote in kulinariko naših krajev (Bled, Dobrovo, Postojna). Da bi zajeli vse kraje, kjer danes delujejo društva, krožki in skupine pri tretjih univerzah, je bilo neizvedljivo. Zato sem predlagal, da v ostalih krajih prikažejo razširjenost klekljanja pri nas.

Če sem osebno nekoliko razočaran, da mi ni uspelo realizirati poštne prenosa ovojnice skupaj s kongresnim izletom, sem toliko bolj vesel odziva cele Slovenije, kjer so me nekatera društva prijetno presenetila. Idriječani ste potrdili sloves, ki ga uživata. Če se je nekdo šele sedaj začel ukvarjati s tematiko čipke in s temi izdajami ustvaril majhno zbirko, dobro ve, da bo s starimi in z novimi izdajami iz Idrije še bolj obogatil zbirko.

Beseda o znamki. Če je bilo razumljivo vrtenje znamke, da smo dobili na dveh znamkah celovito čipko, pa ni bilo samoumevno, da bo pošta samoumevno sprejela šahovsko razporeditev znamke v poli. Ko sem izvedel, da je temu tako, sem takoj povprašal: »Kakšna je naklada?« Na svojo skeptično pripombo, da je 50.000 znamk premalo, sem dobil odgovor, da je to danes pravzaprav visoka naklada. Ta naklada je pomenila samo 2.000 pol. Cena pole je nižja od 12 €. Del naklade pošta porabi za ovitke prvega dne, del naklade pa gre v letne mape, nekaj je naročnikov in nekaj prodajo v tujino, v našem projektu smo kar nekaj znamk porabili za svoje izdaje, zato je ta znamka danes

redka in posledično iskana. Vendar ne verjamem, da bo dosegala visoko ceno na filatelističnem trgu. Še bolj so redki parčki znamk, tako da imamo celo čipko kot tudi tête-bêche. Slednje še bolj, ker sem opazil, da ta izraz med filatelisti ni poznan. Prav izvedba potovane ovojnice bi nam omogočila, da bi imeli vse te kombinacije na obojnici in ne v albumu. Zamujena priložnost.

Beseda o žigih. Zadnje čase društva odstopajo od klasičnega okroglega žiga. Prav zaradi tega sem zaprosil avtorja znamke Matjaža Učakarja, da pripravi zasnovo žiga, v katerega bodo posamezna društva vstavila simbol, ki najbolj ponazarja kraj. Klekelj in šivanka sta bila povezovalna elementa v tem projektu.

Danes, ko nas je zaradi naravne selekcije vsak dan manj, so prav takšna sodelovanja med društvi kažipot za naprej. In kot pravijo klekljarice: Nekaj novega sem se naučila, zdaj moram to dati naprej. Ali smo se filatelisti kaj naučili?

PRILOŽNOSTNI POŠTNI ŽIGI Z MOTIVI KLEKLJANJA IN ČIPK

Franci Jereb

Od pomladi 2016 do pomladi 2017 je bila bera slovenskih priložnostnih poštних žigov z motivi klekljanja in čipk izredno bogata – kot še nikoli doslej!!!

UBESEDENA ČIPKA

Janez Kavčič

Čustva Čistost Čudenje Čaranje Čestitke
Idrijska Imaginacija Inspiracija Iznajdljivost Inovacija
Papire Potrpežljivost Plemenitost Popularnost Prazničnost
Klekljanje Kvačka Kreativnost Kakovost Krasota
Artizem Animacija Abstrakcija Atrakcija Afirmacija

P.s.: Modna revija: ČIPKE

Estetsko Elegantno Elitno Energijsko Erotično

PRAZNIK IDRIJSKIH ŽLIKROFOV

Franci Jereb

27. avgusta 2016 so nas filateliste organizatorji povabili k sodelovanju ob prazniku idrijskih žlikrofov. Na Mestnem trgu smo pripravili mini razstavo izdaj o hrani na slovenskih in deloma tujih znamkah, s poudarkom na doslej že 15 let trajajoči seriji *Z žlico po Sloveniji*. Dobili smo svojo stojnico in na njej predstavili, kar je bilo dosegljivega med znamkami na temo hrane; ponovno smo pokazali društveno izdajo osebnih poštних znamk žlikrofov pred leti, ki jim je končno sledila tudi uradna izdaja Pošte Slovenije na to temo. Nekaj zanimanja so obiskovalci pokazali, nikakor pa ne toliko, kot ob naši običajni vsakoletni stojnici na Festivalu idrijske čipke.

SLAVNOSTNI GOVOR OB OTVORITVI TOPILNICE Hg Idrija, 20. 1. 2017

Spoštovani predsednik vlade RS, gospod dr. Miro Cerar, spoštovani minister za kulturo, gospod Anton Peršak, spoštovani veleposlanik kraljevine Španije v RS, gospod José Luis de la Peña, spoštovani župan Občine Idrija, gospod Bojan Sever, spoštovani župan Siro Ramiro Nieto z delegacijo iz Almadéna iz Španije, spoštovani župan Fabrizio Tondi z delegacijo iz Abbadie San Salvatore iz Italije, cenjeni gostje, dragi kolegi – knapi in topilničarji in cenjeni vsi, ki ste na kakršen koli način prispevali k uresničitvi našega projekta.

Idrijski rudnik je po odkritju živega srebra leta 1490 neprekinjeno deloval do leta 1977 in od leta 1983 do leta 1995 proizvajal le še minimalne količine živega srebra.

Leta 1987, pred 30. leti, je bil sprejet dolgoročni program postopnega, popolnega in trajnega zapiranja Rudnika živega srebra Idrija, ki je predvidel zaprtje idrijskega rudnika leta 2006. Zapiralna dela v rudniku so bila predvsem zaradi finančnih težav zaključena šele oktobra 2009 in Vlada Republike Slovenije je 24. decembra tega leta sprejela sklep o postopku likvidacije Rudnika živega srebra Idrija. Danes je Rudnik tik pred zaključkom likvidacije.

500-letno rudarjenje je pustilo mestu Idrija in širši okolici bogato tehniško dediščino, ki je od leta 2012 vpisana na UNESCO Seznam svetovne kulturne in naravne dediščine. Koordinacijo in upravljanje dela tega bogastva na nacionalni in mednarodni ravni z zavedanjem, da bo tudi po likvidaciji idrijskega rudnika treba skrbeti za preostalo rudniško dediščino, je Vlada Republike Slovenije zaupala Centru za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija z njegovo ustanovitvijo v letu 2011.

Izhodiščno poslanstvo Centra je: zagotavljanje celovitega in trajnostnega upravljanja ter ohranjanja kulturne dediščine in naravnih vrednot, povezanih z idrijskim rudiščem v Idriji, kot tudi odgovornost izvajanja nadaljnjega vzdrževanja in monitoringa na delu rudnika tudi po njegovi sanaciji za namen ohranjanja te dediščine in varovanja območja pred posledicami 500-letnega rudarjenja.

Leta 1995 je v topilnici – žgalnici živega srebra v Idriji oz. *u fabrk*, kot rečemo

domačini, ugasnila zadnja rotacijska peč. Čeprav so še istega leta stekla prizadevanja za ohranitev tega območja in objektov, je ta kulturni spomenik državnega pomena 20 let sameval, propadal in bil izpostavljen vandalizmu. Da spomenik v tem času ne bi izgubil varovanih lastnosti, pa je skrbel njegov lastnik Rudnik živega srebra Idrija s svojimi lastnimi sredstvi in sredstvi, ki jih je v ta namen namenilo Ministrstvo za kulturo RS.

V začetku leta 2014 je Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija od Rudnika v likvidaciji prevzel upravljanje tega območja in konec istega leta uspel s prijavo projekta 1. faze obnove in oživitve spomenika, kateremu je grozila izguba varovanih lastnosti, na razpisu Programa Finančnega mehanizma evropskega gospodarskega prostora 2009–2014.

V projektu, ki je trajal dobri dve leti, sta poleg nosilca – Centra, sodelovala še projektna partnerja Mestni muzej Idrija in Magma Geopark iz Norveške, pri tem pa moram omeniti še izjemno sodelovanje nosilca Programa finančnega mehanizma – Službe vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko ter resornega Ministrstva za kulturo RS, ki je Centru zagotovilo delež sredstev lastne udeležbe v projektu.

Od ustanovitve je bila usoda Centra ves čas negotova. Za nami sta dve burni leti, ki smo jih doživljali na Centru v času izvajanja projekta obnove in oživitve idrijske topilnice živega srebra. V preteklem letu pa so bili vendarle vzpostavljeni pogoji za izvajanje njegovih primarnih dejavnosti, zato se na tem mestu zahvaljujem predsedniku vlade RS za njegovo zaupanje in podporo ministrov, da nam je bilo omogočeno, da smo projekt obnove in oživitve topilnice izvedli in danes objekte predajamo svojemu namenu. Prav tako hvala gospodu županu in lokalni skupnosti, ki so verjeli v naše delo in nam pri tem tudi pomagali.

Zaključili smo 1. fazo obnove topilnice živega srebra, izzivov oziroma nalog za prihodnje pa ostaja še veliko:

- obnova in postavitve Čermak-Špirekove peči,
 - obnova rotacijske peči ter
 - obnova in postavitve kondenzatorjev in polnilnice živega srebra,
- danes pa je tukaj primerno mesto in čas, da se poklonimo generacijam rudarjev in topilničarjev, ki so ustvarjali dediščino v tem prostoru in času 500-letnega pridobivanja živega srebra.

SREČNO!

PREDSTAVITEV RAZSTAVE V TOPILNICI Hg

Martina Peljhan, CUDHg Idrija

Spoštovani predsednik vlade RS, dr. Miro Cerar, spoštovani minister za kulturo, g. Anton Peršak, spoštovani veleposlanik kraljevine Španije, g. José Luis de la Peña, spoštovani župan Občine Idrija, g. Bojan Sever, spoštovana delegacija iz Almadéna in spoštovani gostje iz Abbadie San Salvatore. Dragi obiskovalci nocojšnje otvoritve topilnice, prav prisrčno pozdravljeni,

So objekti v življenju, ki nosijo izjemno zgodovino in med slednje sodi tudi topilnica živega srebra, ki je z obnovo ter predstavivijo idrijskega žgalništva in izjemnega pomena živega srebra dobila novo podobo in življenje. Živo srebro je zaznamovalo razvoj Idrije in hkrati soustvarjalo svetovni razcvet človeške civilizacije.

Edina tekoča kovina z izjemno gostoto in z visoko površinsko napetostjo se enakomerno razteza in prevaja električni tok. Zaradi lastnosti je bilo živo srebro kljub strupenosti uporabljeno marsikje. In prav to smo želeli prikazati – njegovo vsestransko uporabnost v znanosti, tehniki, industriji, medicini, kulturi in vsakdanjem življenju.

Z živim srebrom so merili temperaturo, napovedovali vreme ter izdelovali prve fotografije na steklu. Z njim so zdravili nekatere bolezni več kot 2000 let. Bilo je uporabljeno za pogon vesoljskih plovil. Je nepogrešljivo v skoraj vseh sodobnejših virih svetlobe. Zaradi sijaja in velike odsevne sposobnosti ga še danes uporabljajo v posebnih teleskopih za odkrivanje vesolja. Živo srebro je navdihovalo številne alkimiste in izumitelje svetovnega pomena, ki so za svoje delo prejeli Nobelovo nagrado. Na osnovi poskusov z živim srebrom so postavil temelje moderne kemije.

Še eno pomembno lastnost ima živo srebro, da z večino kovin tvori amalgame. Vsi poznamo amalgamske zobne zalivke. Malo manj poznan je kositrov amalgam, ki je omogočil razvoj velikih zrcal. Največ živega srebra pa se je od 16. stoletja dalje porabilo za amalgamacijo – za pridobivanje zlata in srebra. V Južno Ameriko so potovale ladje, napolnjene z živim srebrom, na evropski trg pa so se vračale velike količine srebra in zlata, kar je spodbudilo razcvet gospodarstva, kulture in znanosti. K temu je prispevalo tudi idrijsko živo srebro.

Med spojinami z živim srebrom je še posebej pomembna obstojna rdeča barva – cinober, ki so ga več kot tristo let izdelovali tudi v Idriji in proizvodnja le-tega pa pomeni začetek kemične industrije na Slovenskem.

V drugem delu razstave podoživimo zgodovino in pomen idrijskega žgalništva. Živo srebro je pred petsto leti privabilo v to kotlino prve rudarje, ki so kopal in žgali rudo iz dneva v dan, iz roda v rod. Prizadevali so si izboljšati postopke žganja ter preprečiti uhajanje strupenih živosrebrnih hlapov, zaradi katerih so mladi zbolevali in umirali. V Idrijo so prihajali strokovnjaki iz vse Evrope in tu snovali številne inovacije. V petstoletnem obdobju so zgradili in izpopolnili več kot enajst vrst različnih peči, od prepro-

stih kop do najbolj izpopolnjene Čermak-Špirekove peči.

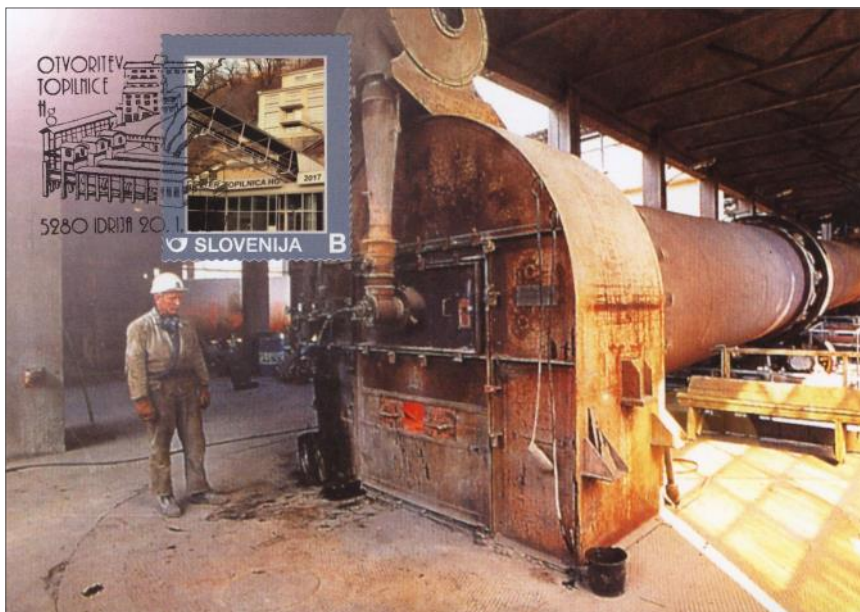
Po ogledu razstave se boste lahko z dvigalom povzpeli 31 metrov visoko, na končno postajo tovarne žičnice, in podoživeli pot rude v času delovanja žičnice in rotacijskih peči.

Obiskovalci Idrije bodo odslej ob ogledu najstarejšega rudnika Antonijevega rova in topilnice spoznali in podoživeli celoten proces od rude do kapljic živega srebra.

Zgodbo razstave smo vsebinsko oblikovali z Mihom Jerškom, Rafaelom Bizjakom in izjemno gospo Ivico Kavčič. Postavili, oblikovali ter ob videofilmih oživeli so jo oblikovalci: Ivana Kadivec, Samo Lapajne in Jaka Modic. Hvala Mestnemu muzeju Idrija za strokovno pomoč. Pristrčna hvala vsakemu posebej izmed več kot 80 sodelujočih pri razstavi.

Spoštovani obiskovalci, želim vam, da bi se vas naša zgodba O ŽIVEM SREBRU dotaknila. Prav pred šestdesetimi leti, konec januarja je odpeljal zadnji vlak z vagončki, polnimi rude, po idrijskih ulicah, iz Bašerije *u fabrko*. Naj Merkur, posrednik med bogovi in ljudmi ter zaščitnik človeškega razuma, ohranja ta košček izjemne dediščine živega srebra. SREČNO!

Filatelistično društvo Idrija je ob otvoritvi razstave pripravilo tri spominska obeležja: osebno poštno znamko, priložnostni poštni žig in maksimum kartico št. 114.

Rotacijska peč v zadnjih dneh delovanja (1995) in njen zadnji kurjač (hajcar) Boris Jordan.

FILATELISTIČNA OBELEŽJA

FD IDRİJA 2015–17 (12. del)

Ljubo Ukmar

FD Idrija od leta 1965 obeležuje pomembne osebnosti, dogodke, tehnične, kulturne in druge znamenitosti Idrijsko–Cerkljanske regije. V Filatelistu št. 8, ki je bil izdan leta 1993, smo začeli bienalno objavljati pregled priložnostnih poštних žigov in spominskih filatelističnih obeležij našega društva. Od leta 2009, ko smo postavili spletno stran društva, pa za ljubitelje in zbiralce filatelističnih izdaj na svetovnem spletu vsako leto redno objavljamo vsa društvena obeležja, na podstrani http://filatelija-fd-idrija.si/obelezja_podmeni.html.

Leta 2015 smo pripravili štiri, naslednje leto pa dve filatelistični obeležji. V letu 2017 pa se je število spet povzpelo na štiri. Od leta 1965 do letošnjega leta se je nabralo že 117 društvenih izdaj.

Poleg tega smo v letih 2015–17 pripravili še sedem osebnih poštних znamk. Od 2007, ko smo pripravili prvo, je Pošta Slovenije v desetih letih na pobudo FD Idrija natisnila že 31 različnih osebnih poštних znamk z nakladami od 200 do 1.300 kosov.

Ne gre pozabiti, da je Pošta Slovenije našemu društvu v letih 2015–17 odobrila osem priložnostnih poštних žigov in enega strojnega. Vsi so bili v uporabi na pošti 5280 Idrija.

Obeležja so v zadnjih treh letih oblikovali: Nande Rupnik, Rafael Terpin, Jani Peternelj, Matjaž Učakar in Franci Jereb.

Več informacij o priložnostnih spominskih obeležjih idrijskega filatelističnega društva v letih 2015, 2016 in 2017 najdete v nadaljevanju tega prispevka.

Pomen oznak:

OP – ovitek priložnostni

MK – maksimum kartica

OZ – osebna znamka

PZ – priložnostna znamka

NPŽ – navadnipoštni žig

PPŽ – priložnostni poštni žig

ŽPD – žig prvi dan

Naslov izdaje: **Baltazar Hacquet – 200. obletnica smrti**

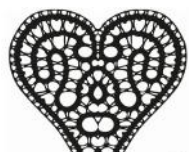
Datum: 30. 1. 2015

Pošta: 5280 Idrija

Izvedba: MK (št. 107) + PZ + ŽPD

Oblikovanje: Rafko Terpin in Franci Jereb (MK),
Andrej Žagar (ŽPD)

Naklada: 100 MK

*34. Festival
idrijske čipke*
5280 IDRUIA 20. 6. 2015

Naslov izdaje: **34. Festival idrijske čipke 2015**
Datum: 20. 6. 2015
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 108) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Samo Trebižan (foto za MK),
Jani Peternelj (PPŽ)
Naklada: 150 MK / 340 OZ

Naslov izdaje: **350 let rudarske godbe**
Datum: 22. 6. 2015
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 109) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Jani Peternelj (foto za MK), Robert Zabukovec
(foto za OZ) in Nande Rupnik (PPŽ)
Naklada: 160 MK / 300 OZ

Naslov izdaje: **Z žlico po Sloveniji – Idrijski žlikrofi**
Datum: 6. 11. 2015
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 110) + PZ + ŽPD
Oblikovanje: Jani Peternelj (foto za MK),
Tomo Jeseničnik (PZ + ŽPD)
Naklada: 150 MK

Naslov izdaje: **Z žlico po Sloveniji – Šebreljski želodec**
Datum: 6. 11. 2015
Pošta: 5282 Cerčno
Izvedba: MK (št. 111) + NPŽ
Oblikovanje: Bojan Tavčar (foto za MK),
Naklada: 100 MK

5280 IDRUIA 18. 6. 2016

Naslov izdaje: **35. Festival idrijske čipke 2016**
140. obletnica Čipkarske šole Idrija
Datum: 18. 6. 2016
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 112) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Samo Trebižan (foto za MK),
Jani Peternelj (PPŽ)
Naklada: 210 MK / 340 OZ

Naslov izdaje: **Po sledeh čipke /
17. svetovni kongres OIDFA 2016**
Datum: 20. 6. 2016
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 113) + PPŽ
Oblikovanje: Matjaž Učakar (PPŽ in R)
Naklada: 350 MK

Naslov izdaje: **Otvoritev topilnice Hg**
Datum: 20. 1. 2017
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 113) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Franci Jereb (MK in OZ),
Nande Rupnik (PPŽ)
Naklada: 300 MK / 220 OZ

Naslov izdaje: **Revija Kaplje 1966–1972**
Datum: 15. 2. 2017
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: OP (št. 115) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Franci Jereb (OP in OZ),
Nande Rupnik (PPŽ)
Naklada: 100 OP / 300 OZ

Naslov izdaje: **36. Festival idrijske čipke 2017**
Datum: 17. 6. 2017
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 116) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Samo Trebižan (foto za MK),
Franci Jereb (OZ in PPŽ)
Naklada: 150 MK / 300 OZ

Naslov izdaje: **Zorko Prelovec 1887–1939**
Datum: 22. 6. 2017
Pošta: 5280 Idrija
Izvedba: MK (št. 117) + OZ + PPŽ
Oblikovanje: Nande Rupnik (MK in PPŽ),
Franci Jereb (OZ)
Naklada: 80 MK / 200 OZ

FATIMA, PORTUGALSKA, SLOVENIJA

Janko Štampfl

Portugalska (portugalsko: República Portuguesa) je demokratična država na skrajnem jugozahodu celinske Evrope, na Iberskem oziroma Pirenejskem polotoku. Na zahodu in jugu meji na Atlantski ocean, na severu in vzhodu na Španijo. Vključuje tudi tri otočja v Atlantiku: Azore (Açores), Madeiro in dve skupini nenaseljenih otokov. Število prebivalcev: 10,5 milijona, površina: 92.345 kvadratnih kilometrov.

Zgodovina – V preteklih tri tisoč letih je skozi Portugalsko prešlo mnogo civilizacij. Nanjo so vplivale iberska, keltska, feničanska, kartažanska, grška, rimska, germanska in arabska kultura. Večino zgodnje zgodovine dežele razkriva že njeno ime, saj izhaja iz Portus Cale (*Lep pristan*), kot se je imenovala grška in kasneje rimska naselbina ne ozemlju današnjega mesta Porto, po katerem se imenuje. Med 15. in 16. stoletjem je bila Portugalska glavna ekonomska, politična in kulturna sila. Portugalski imperij je segal na vse celine. Po vzponu drugih kolonialnih sil je njen pomen močno upadel. Sodobna Portugalska ima svoje korenine med drugim v demokratičnem prevratu, ki je obračunal z diktatorsko vladavino v letih od 1926 do 1974, ter v vstopu države v Evropsko gospodarsko skupnost leta 1986, ki se zdaj imenuje Evropska unija. Portugalska je z družbenega in gospodarskega vidika močno napredovala zlasti v zadnjih tridesetih letih 20. stoletja.

Geografija – Celinska Portugalska se po svoji glavni reki Tejo deli na dva dela. Pokrajina na severu je v notranjem delu gorata s planotami ter se po štirih prelomnicah deli na ustrezna kmetijska področja. Ta del ima hladnejše in deževnejše podnebje. Na jugu je vse do pokrajine Algarve dežela pretežno ravninska z nekoliko toplejšimi in bolj suhimi razmerami. Poleg Teja so glavne reke Douro, Minho in Guadiana. Vse izvirajo v Španiji. Še ena reka, Mondego, izvira v gorovju Serra da Estrela z najvišjim vrhom, ki sega 1991 metrov nad morje. Azorski otoki in Madeira pripadajo srednjeatlantskemu grebenu. Na otoku Pico se v nebo vzpenja najvišji vrh države, ugasli vulkan Mount Pico (2351 metrov). Portugalska ima dolgo obalo s čudovitimi plažami, in sicer 943 km ob kontinentalnem delu države 667 km na Azorih, 205 km na Madeiri in Rešilnih otokih. Pomembna značilnost je delta Ria de Aveiro s 45 km dolžine in do 11 km širine, ki je bogata z ribami in morskimi ptiči.

(Povzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Portugalska>)

Fatima

V Fatimi na Portugalskem se je Marija prvič prikazala trem otrokom, pastirčkom Jacinti (Hiacinti), Francku (Francisco) in Luciji (Lúcia) 13. maja 1917 in potem še 13. vsak mesec, do 13. oktobra istega leta.

Nekateri so tem prikazovanjem kmalu verjeli, drugi so jim ostro nasprotovali. Cerkvena oblast je začela strogo in natančno preiskovati vedenje otrok, sporočila, prikazni, čudeže, razpoloženje verujočih in neverujočih. Raziskava je trajala osem let in 30. oktobra 1930 je leirijski škof Jose Coreira di Silva objavil Pastirski list o čaščenju rožnovenske Matere božje v Fatimi. V njem je zapisal: »Ko sem ponižno klical na pomoč Svetega Duha, v zaupanju na varstvo preblažene Device, v soglasju s svojimi škofijskimi svetovalci izjavljam, da so videnja otrok v dolinici Iria dne 13. maja in vsakega trinajstega dne v mesecu do oktobra 1917 verodostojna. Zato uradno dovoljujem čaščenje naše ljube Gospe fatimske.«

Pri prvem prikazovanju je Marija naročila pastirčkom, naj odslej pobožno molijo rožni venec. Nato jih je vprašala, ali se hočejo Bogu darovati s tem, da mu bodo radi prinašali žrtve in sprejemali vse trpljenje v spravo za številne grehe, s katerimi ljudje žalijo Boga. Otroci so to obljubili.

Pri junijskem prikazovanju jim je Gospa povedala *prvo skrivnost*. Po Jacinto in Francka bo kmalu prišla, Lucija pa bo živela dalj časa, ker hoče po njej Jezus razširiti po svetu češčenje Marijinega brezmadežnega Srca.

Pri julijskem prikazovanju so vidci za trenutek smeli videti ognjeno morje, kjer trpe hudobci in pogubljene duše. Potem je Marija napovedala svetovno vojno, končno zmago njenega brezmadežnega Srca in da se bo Rusija spreobrnila. To je *druga fatimska skrivnost*. *Tretja fatimska skrivnost* pa še ni znana.

Ob zadnjem prikazovanju meseca oktobra se je zbralo okoli 70.000 ljudi. Marija se je predstavila kot Gospa svetega rožnega venca in naročila, naj njej v čast na tem kraju postavijo kapelo.

Papež Pavel VI. je ob 50. obletnici prikazovanj (13. maja 1967) poromal v Fatimo in v govoru posebej naglasil poziv fatimske Gospe k molitvi in pokori. Papež Janez Pavel II. (tudi ta je obiskal Fatimo) pa pripisuje posebnemu čudežu fatimske Marije, da je preživel atentat 13. maja. 1981.

99. obletnica prikazovanja

Na prošnjo Slovenske škofovske konference je bilo s skrbniki kipov fatimske Marije dogovorjeno, da bi eden izmed njih (št. 5) pod geslom »Marija – okno upanja« med 13. majem in 13. oktobrom 2016 romal po slovenskih cerkvah. Podpisani (zaprisežen portugaloljubeč!) sem se po spletu okoliščin pridružil skupini romarjev, ki je pod vodstvom ljubljanskega nadškofa in metropolita Stanislava Zoreta v začetku maja 2016 odpotovala v Fatimo, kjer nam je 11. maja ob 18. uri v Hiši naše gospe iz Karmela (Casa de Nossa Senhora do Carmo) z rahlo zamudo kip fatimske Marije predal rektor Marianskega svetišča v Fatimi, oče Carlos Cabecinhas.

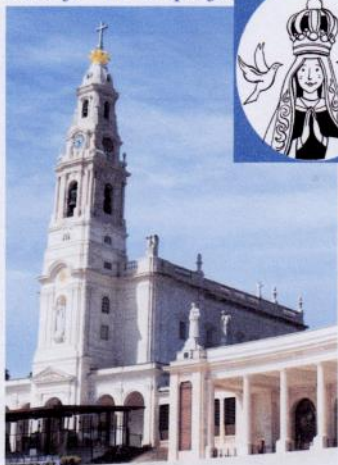
Naslednjega dne zvečer je bil ob prihodu v Slovenijo v baziliki Marije Pomagaj na Brezju fatimski Mariji prirejen prisrčen sprejem, slovesnost je vodil ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore. Naslednjega dne, 13. maja, na 99. obletnico prvega Marijinega prikazovanja, se je začelo njeno petmesečno romanje po slovenskih cerkvah, župnijah – obiskala je skoraj dve tretjini vseh cerkva v Sloveniji! Na 99. obletnico njenega zadnjega prikazovanja, 13. oktobra, so se verniki na Ptujski Gori poslovili od Marije Romarice iz Fatime, slovesnost je vodil mariborski nadškof, metropolit Alojz Cvikl.

Podpisani sem v imenu DSFA in v sodelovanju z nekaterimi slovenskimi filatelisti oziroma društvi pripravil 20 oziroma 21 enotno oblikovanih priložnostnih žigov. Ilustracijo je posebej zanje naredila akad. slikarka Maja Šubic. Prvi je bil v uporabi na dan prihoda Marije v Slovenijo na pogodbeni pošti 4243 Brezje, zadnji na pogodbeni pošti 2323 Ptujška Gora, naknadno pa še na dan odprtja razstave v ljubljanski Galeriji Družina, 13. decembra 2016, na pošti 1101 Ljubljana (priložnostni poštni žig bo v uporabi tudi 13. maja 2017, ob 100. obletnici Marijinega prvega prikazovanja oziroma ob odprtju filatelistične razstave, njen avtor je Tadej Weilguny, v Muzeju krščanstva na Slovenskem, ki domuje v Cistercijanskem samostanu v Stični; na ogledu bo do 13. oktobra 2017). Ob vseh priložnostnih žigih so bile pripravljene tudi spominske kuverte, poleg tega pa še ob prevzemu in povratku v Fatimo, pa tudi na obeh Marijinih obiskih v tujini, na Vejni v Italiji in v Mariji Bistrici na Hrvaškem.

Prijatelju Franciju Jerebu pa gre zasluga, da so bili priložnostni žigi (poravnal je njihovo izdelavo!) v uporabi na vseh Idriji bližnjih poštah: 5275 Godovič (11. 7.), 5274 Črni vrh nad Idrijo (12. 7.), 5280 Idrija (13. 7.), 5281 Spodnja Idrija (14. 7.) in 5282 Cerčno (15. 7.). Slikarka Maja Šubic je pripravila tudi posebno kolorirano ilustracijo, ki je bila uporabljena za izdelavo več kot 20-tih podob za vse okoliške župnije.

Milostni obisk fatimske Marije v Sloveniji
»Marija – okno upanja«

Portugal, Fatima, 11. maj 2016,
Prevzem fatimske Marije

+ Slovenija

Milostni obisk fatimske Marije v Sloveniji
 »Marija – okno upanja«

Idrija, 13. julija 2016,
 župnijska cerkev sv. Jožefa

Milostni obisk fatimske Marije v Sloveniji, »Marija – okno upanja« – V Fatimi na Portugalskem se je 13. maja 1917 Devica Marija v dolini sv. Irene prvič prikazala trem pastirčkom, 7-letni Hiacinti, njenemu 9-letnemu bratu Franciscu in 10-letni Luciji, in potem še vsak mesec do 13. oktobra tega leta. Na zaprosilo Slovenske škofovske konference bo med 13. majem in 13. oktobrom 2016 kip fatimske Marije romarice (ki je bil v Sloveniji že v letih 1997 in 2008) obiskoval slovenske cerkve. Slovenija ima 2,1 milijona prebivalcev, slovenska cerkev pa ima dve metropoliji s po tremi škofijami, ki jih sestavlja 60 dekanij s 784 župnijami. – **Visita da Imagem Peregrina de Nossa Senhora de Fátima na Eslovénia, »Uma Janela de Esperança«** – De 13 de Maio a 13 de Outubro de 1917, três pastorinhos da Cova da Iria, Fátima, em Portugal, a Jacinta, o Francisco e a Lúcia receberam a visita da Virgem Maria, que ficou conhecida posteriormente por Nossa Senhora de Fátima. A pedido da Conferência Episcopal Eslovena, entre os dias 13 de Maio e 13 de Outubro de 2016, a Imagem Peregrina de Nossa Senhora de Fátima, que já esteve na Eslovénia nos anos de 1997 e 2008, irá visitar as igrejas eslovenas. A Eslovénia tem 2,1 milhões de habitantes, e a igreja católica eslovena tem duas arquidioceses, cada uma com três dioceses, compostas por 60 congregações, num total de 784 paróquias.

© WFS/BSA, Imagemda Maria 10 / Ilustração: Maja Salič

SPOZNAVNI PIKNIK NA KOČEVSKEM

Tomaž Puc

23. aprila 2016, ko se je pomlad že dodobra prebudila, smo imeli na kočevskem imeniten piknik. Vse se je dogajalo v koči Pri Jelenovem studencu. Nebo so sicer prekrivali koprenasti oblaki in celo na dež je kazalo, pa vendarle nam je bila narava naklonjena.

Ta sobotni dan je bil namenjen predvsem spoznavanju kočevskih filatelistov in članov FD Idrija. Kar lepo število znancev in zbiralcev sem povabil; vendar smo na srečanje prišli samo trije (Boštjan, Branko in jaz). Ostali so v zadnjem hipu našli cel kup izgovorov in opravičil. Seveda pa to ni pokvarilo našega druženja.

Franci, Vojko, Ljubo in Niko so se pripeljali iz Idrije. Spotoma se jim je v Ljubljani pridružil še Janko in njemu sem še posebej hvaležen za poglobljeno razlago o zgodovini pošte na Kočevskem. V prijetnem ambientu planinske kočice in ob kulinaričnih dobrotah, ki sta jih pripravila Jožica in Boris, takrat še oskrbnika kočice, je pogovor kar hitro stekel. Seveda so se teme dotikale predvsem zbirateljstva. Zgodi se, da tudi v moški družbi čas hitro teče in tako smo se pozno popoldan poslovili in razšli.

Naj zaključim, saj nisem posebno spreten pri pisanju. Rad bi dodal še naslednje: tudi v letos v septembru smo na Kočevskem imeli piknik – tokrat v Konca vasi pri Boštjanu Šinkovcu. Zelo lepo smo se imeli lani in tudi letos.

Lep filatelistični pozdrav.

foto: Ljubo Ukmar

foto: Ljubko Ukmar

Kočevski in idrijski filatelisti v prijetnem druženju v koči Pri Jelenovem studencu. (zgoraj: Franci Jereb, Vojko Rejc, Tomaž Puc, Branko Južnič in Niko Jereb; spodaj v ospredju: B. Južnič, F. Jereb, Boštjan Šinkovec, T. Puc, V. Rejc in Janko Štampfl)

foto: Ljubko Ukmar

IZLET V VERONO

Oliver Svit Cigale

V soboto, 28. 5. 2016, se mi je uresničila velika želja, saj sem prvič obiskal filatelistični sejem v Veroni.

Vstal sem ob 3.30. Vstajanje ob tej uri je bilo za 10-letnika kar mučno. Na izlet sem se odpravil še v družbi ata Janoša, starega ata Jožeta in strica Naceta. S seboj sem vzel veliko malice in vode, zato je bil nahrbtnik kar težak. Sledila je ovinkasta cesta do Ajdovščine.

V Ajdovščini smo se ob 5.30 presedli na avtobus in se pridružili ajdovskim filatelilstom. Kljub zgodnji uri je zunaj že kazalo 28 stopinj Celzija. Nato je sledila vožnja po Padski ravnini. Bilo je zanimivo šteti karkoli, saj sem si tako krajšal čas.

Končno smo prišli do Benetk, ampak do Verone so nas čakale še tri dolge ure vožnje. Bilo mi je kar malce dolgočasno, na srečo pa sem se zamotil s poslušanjem glasbe. Z atom sva si delila slušalki. Čas je hitro mineval, a avtoceste ni bilo videti ne konca ne kraja. Prišli smo do table z napisom – Verona 100 km. Mislil sem si: »Zdrži, saj si dec.« Čez približno eno uro sem zagledal stolp in vodič je končno rekel: »No, sedaj bomo pa vsak čas v Veroni.«

Prišli smo do parkirišča, se malce pretegnili in osvežili, nato pa smo dobili navodila, da je odhod nazaj domov ob 16.00 uri. »Uf, to je pa veliko časa,« sem si rekel sam pri sebi, a sem hitro spremenil mnenje, ko smo prišli v halo.

Bila je namreč ogromna. Samo za hiter obhod hale smo porabili dve uri. Zanimivo si je bilo ogledati, kaj ljudje vse zbirajo, od znamk, kovancev, SIM-kartic, orožja, odlikovanj, LEGO kock do figuric iz kinder jajčkov. Kupil sem nekaj pripomočkov za filatelijo. Najboljši pripomoček je bila UV-lučka. Neka gospa je bila zelo prijazna in mi je zastonj dala tudi pinceto in celo lupo z lučko. Ko smo se zbrali pred halo, so me moji sopotniki precej debelo gledali. Prvič sem šel v Verono, nakupil pa sem za dva.

Pot nazaj je hitro minila, le od Benetk do Ajdovščine se je zopet vlekla. Ko smo prišli v Ajdovščino, smo šli še na pico, domov pa smo se vrnili ob 22.30.

Bili smo pošteno utrujeni, a je bilo vseeno super. Ta izlet mi bo ostal v lepem spominu, želim pa si, da filatelistični izlet letos ponovim(o).

PIKNIK NA PŠENKU

Nikolaj Jereb in Ljubo Ukmar

foto: Ljubo Ukmar

Družčina poštних uslužbencev in filatelistov se je začela zbirati.

foto: Ljubo Ukmar

V prijateljskih pogovorih čakamo na gostijo. Iz kuhinje že diši ...

foto: Ljubko Ukmar

Filatelisti iz DZ Ajdovščina – Gorica so poprijeli za delo.

foto: Ljubko Ukmar

Gostom iz Kočevja in Tolmina ni zmanjkalo besed.

foto: Ljubko Ukmar

Janez in Oliver sta se pomerila v igranju *voukalce*.

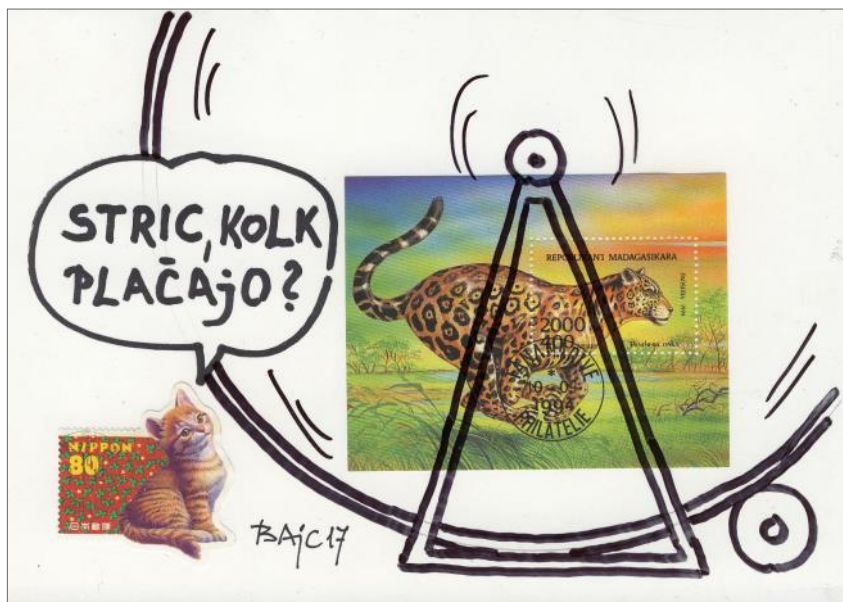

foto: Ljubko Ukmar

Športne igre so se nadaljevale v besedovanju in šahiranju.

FILATELISTIČNA KARIKATURA

Silvester Bajc

Tomaž Pavšič

V slovo

JANEZ KAVČIČ (21. 10. 1943–18. 7. 2017)

Spoštovani žalni zbor! Častita duhovščina!

Dovolite mi, da najprej v imenu vseh nas tu zbranih izrazim globoko in iskreno sožalje, sočutje in solidarnost Janezovi ženi gospe Mariji, sinu Tomažu, sestrama Mici in Angelci, Marijina otrokoma ter vsem drugim bližnjim.

Ob tej bridki uri slovesa smo vsi potrti zaradi nenadne izgube našega profesorja Janeza, dragega prijatelja in vsem znanega, uglednega in zaslužnega rojaka. Slovenski pisatelj Ivan Pregelj v nekem svojem pripovednem delu navaja kot začetni motiv verza ljudske pesmi, ki se glasita:

»Ena ur'ca bo prišla, mor'bit' še nocoj,
nobeden prijatu ne pojde z menoj ...«

Naša človeška usoda je nepredvidljiva: sreča se lahko v hipu spremeni v nesrečo. Globoka in resnična je misel vélikega Shakespearea, ki nam je zapustil tudi to bridko, a sanjavo spoznanje:

»Iz take smo snovi kot sanje
in drobno to življenje
obkroženo je s spanjem.«

Seveda pa mi ne vemo, kdaj, kje in kako bomo za večno zaspali. Janez je za današnji čas odšel mnogo prezgodaj. Rojen pred štiriinšedesetimi leti na domačiji pri Trčku je bil v pravem pomenu besed sin naših Gorá. Prejšnji torek je še čvrsto stal na vrhu s soncem obsijanega očaka Triglava. Nesrečno se je zgodilo, da je svetni vrh svojega življenja zaključil na pobočju našega narodnega in državnega simbola. Teden dni že v žalostnih mislih premišljujemo o njegovi usodi, danes pa ga spremljamo k večnemu počitku k svojim ljudem. Tiho bo spal ob svoji prvi ženi Anici, le Idrijca mu bo pela svojo večno pesem o življenju. Nam pa je zdaj vsem hudo pri srcu, ker bi Janezu želeli še veliko let življenja v pokoju, pravzaprav še naprej v ustvarjanju, kot je bil navajen.

Profesor Janez, zgodovinar, pedagog, pevec, poznavalec in ljubitelj lepih umetnosti, domoljub, kulturnik širokega obzorja, pesnik in še mnogo drugega, si je že za življenja, iz hvaležnosti rojakov, pridobil naziv *Idrijski Valvasor*, toliko bolj pa bo ta častljiva oznaka veljala zanj od danes naprej. Ne bodo ga težko pogrešali le njegovi domači, pač pa vsa strokovna in splošna javnost, civilna družba in tudi župnijsko občestvo oziroma slovenska Cerkev, saj je svetu odkrival naše domače cerkvene lepote. Janez Kavčič je spoštoval vero svojega očeta, ki je štirideset let hodil delat v jamo, in mame, ki je bila delavna slovenska mati. Njegov stric Filip pa je bil odločen slovenski

narodnjak kot duhovnik na Primorskem. In tudi sam Janez je bil trden kristjan tudi v nenaklonjenih časih.

Če verjamemo v Boga, ali pa morda le v kaj drugega nadzemskega ali onstranskega in nematerialnega, smo ta trenutek prepričani, da nas pokojni Janez dojema na poseben način in se že raduje v zboru nebeških angelov, tistih angelov, ki jih je Jožef Mrak tako ljubko naslikal, da polnijo strop in oltarje naše cerkve, tu pri Mariji na Skalci, kamor bomo sedaj pospremili našega rajnega Janeza. Prav knjiga o Jožefu Mraku je ena najlepših Janezovih knjig.

Janez je bil dragocena zgodovinarska in kulturniška moč. Ko sem pred šestdesetimi leti prišel kot mlad učitelj, oziroma profesor na idrijsko gimnazijo, daljno naslednico znamenite realke, sem ga spoznal kot zelo pridnega in dobrega dijaka, ki se je kot izšolan strokovnjak vrnil poučevat na to našo ugledno ustanovo. Že ob njegovi maturi sva postala prijatelja, tu pa so skoraj vsi njegovi sošolci. Nekaj časa je poučeval tudi na tukajšnji osnovni šoli, še prej pa sva bila kolega v Mestnem muzeju, kjer je on izpeljal več strokovnih podvigov, predvsem pa je veljal za izjemno priljubljenega predstavitelja in razlagalca idrijskih zgodovinskih in drugih posebnosti.

Na njegovih predavanjih sem ga občudoval ne le v Idriji, temveč tudi v Trstu, Gorici in v Špetru. Razdajal se je na številnih področjih od filatelistike do petja. Kot pevec je intenzivno začel pri Vodopivcih, potem je pel pri Kumarjevem in pri Rijavčevih zborih, pa pri Žakljevem Prifarskem oktetu, pomagal je tudi drugod. Še v nedeljo pred tremi tedni je s svojim lepo donečim basom prepeval pri veličastni novi maši v Ledinah.

Svoje življenje je zaključil z vzponom na Triglav, kot bi hotel reči, to je moj vrh, zdaj pa se odpočijem. O njegovem ustvarjalnosti polnem življenju bi lahko še dolgo govorili. Že njegov bibliografski pregled, torej naslovi knjig in člankov, je zelo dolg. Sedem izredno zanimivih knjig o naši preteklosti in pomembnih domačinih, ki jih je v glavnem spisal ob svojem rednem delu, poleg vsega drugega, je velik doprinos slovenski zgodovini in domačim krajem.

V lepem spominu pa nam bo tudi ostal kot prijetna in prijazna oseba. Ohranil je domačnost naših ljudi in okolja, kljub znanstveni natančnosti v vsem svojem delovanju. V isti osebi smo si ga lahko predstavljali kot zavzetega profesorja ob katedru, kot kosca na senožeti v Kanomlji ali pevca v filharmoniji in predstavitelja na razstavi.

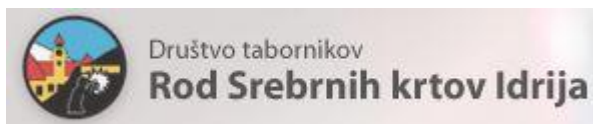
Naj pa se mu na tem posvečenem mestu iz srca zahvalim za vse številne temeljite in ganljive poslovilne govore, ki jih je imel prav na tem mestu ali kje drugje za naše preminule rojake. Zagotavljamo mu, da med nami, med vsemi svojimi rojaki ne bo nikoli pozabljen. Mi vsi se ga bomo hvaležno spominjali, srečni, da smo z njim delili ta svet.

Dragi Janez, mirno počivaj, tu pri Mariji na Skalci.
Bil si tudi pesnik, pa naj ti Idrijca poje svojo večno pesem!

Z Bogom, dragi Janez.

Center za upravljanje
z dediščino živega srebra
IDRIJA Mercury Heritage
Management Centre

HVALA vsem za sodelovanje in pomoč.